

Rypyntien ja Tarikantien liito-oravaselvitys

Sisällys

1 Johdanto	3
1.1 Selvitysalue	3
1.2 Liito-orava	4
2 Menetelmät	4
2.1 Lähtötiedot	4
2.2 Maastotarkastelu	5
2.3 Epävarmuustekijät	5
3 Tulokset	5
3.1 Lähtötiedot	5
3.2 Maastohavainnot	6
4 Johtopäätökset	11
5 Lähteet	12

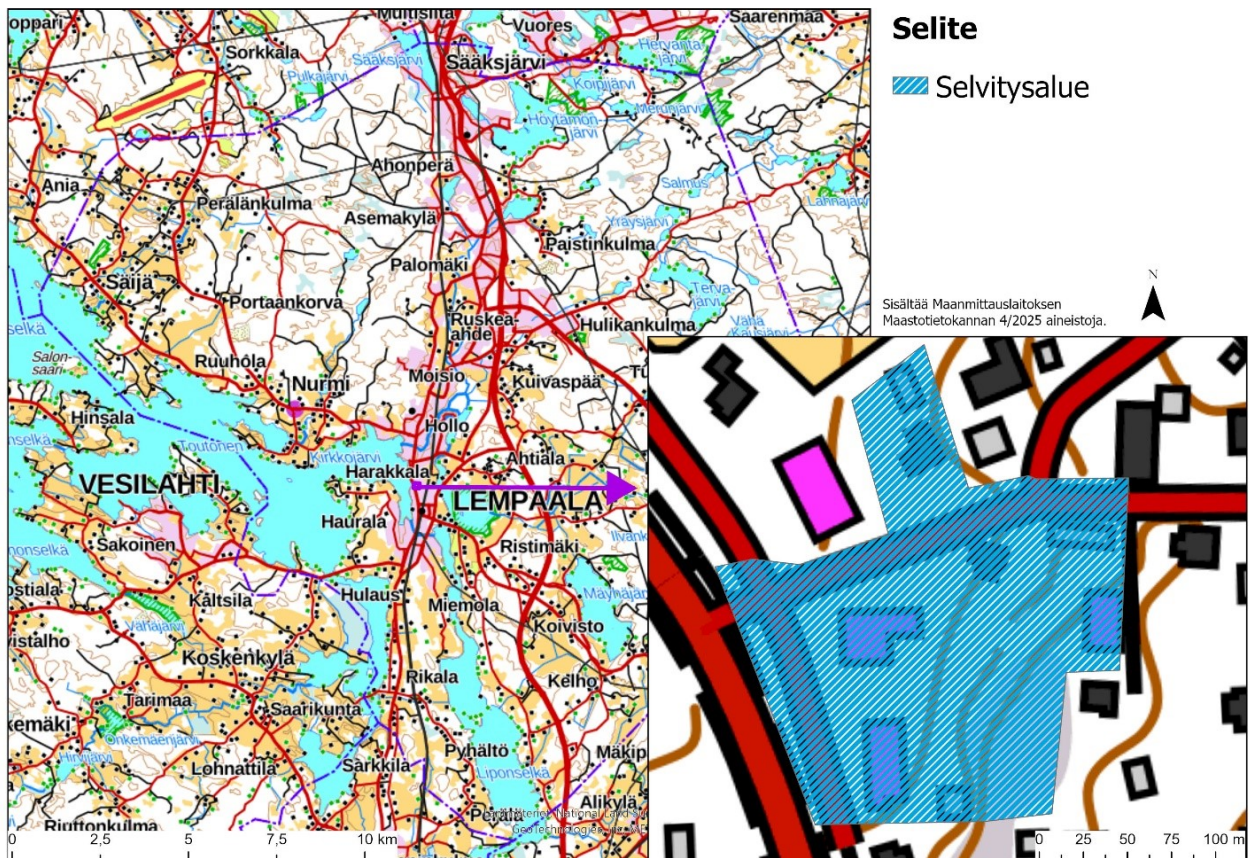
1 Johdanto

Lempäälän Rypyntien ja Tarikantien varrella oleville kiinteistölle ollaan laatimassa asemakaavan muutosta (4051). Tavoitteena on osoittaa alueelle uusi asuinkeuhkasto sekä todeta toteutunut tilanne Helluntaiseurakunnan kiinteistöllä ja Tarikantie 4:ssä. Kaavamuutosalueella sijaitsee Nuorisotalo Snadi, Lempäälän helluntaiseurakunnan rakennus sekä omakotitaloja piharakennuksineen.

Liito-oravaselvityksen tarkoituksena on selvittää liito-oravan esiintymistä kaavamuutosalueella sekä tunnistaa lajille soveltuvat elinympäristöt, pesäpaikat ja kulkuyhteydet. Selvitys on laadittu viranomaisohjeistuksen mukaisesti ja sen on laatinut Lempäälän kunnan ympäristötarkastaja Tuija Selänpää (FM biologi).

1.1 Selvitysalue

Selvitysalue sijaitsee alle kilometrin päässä Lempäälän keskustasta sen pohjoispuolella. Alueeseen kuuluu Rypyntiellä ja Tarikantiellä sijaitsevia kiinteistöjä. Selvitysalueen sijainti ja rajausta näkyy kuvassa 1. Kooltaan noin 0,8 ha kokoinen selvitysalue on osittain Lempäälän kunnan ja osittain yksityisessä omistuksessa.

Kuva 1. Selvitysalueen sijainti ja rajausta.

1.2 Liito-orava

Liito-orava (*Pteromys volans*) on Suomessa vaarantuneeksi (VU) arvioitu EU:n luontodirektiivin IV liitteeseen kuuluva nisäkäslaji. Uhanalaisuuden syiksi ja kannan kehityksen uhkatekijöiksi on tunnistettu mm. metsien uudistamis- ja hoitotoimet sekä rakenteelliset muutokset, kuten kolopuiden, lehtipuuston ja vanhojen metsien väheneminen.

Tyypillisesti liito-orava viihtyy varttuneessa, kuusivaltaisessa sekametsässä, jossa on ravintoa tarjoavia lehtipuita, pesä- ja piilopaikoiksi soveltuvia kolopuita sekä toimivat puustoiset kulkuyhteydet. Pesäpaikkoina voivat toimia kolojen lisäksi myös risupesät ja pönttöt. Taajamissa ja alueilla, joissa kanta on tiheä, elinalueet voivat olla vaihtelevampia. Liito-orava elää keskimäärin pari vuotta ja on paikkauskollinen. Yksilön kuollessa sen elinalue voi jäädä useiksi vuosiksi tyhjilleen. Elinvoimaisen kannan ylläpitämiseksi tarvitaan myös tyhjiä elinalueita, joita nuoret yksilöt voivat asuttaa uudelleen.

Metsäisillä alueilla urosten elinalueet ovat noin 60 ha ja ne voivat olla osittain päällekkäisiä muiden urosten elinalueiden kanssa. Naaraiden elinalueet ovat noin 8 ha ja ne ovat erillään muiden naaraiden elinalueista. Rakennetuissa ympäristöissä elinalueet ovat usein pienempiä. Liito-oravan elinalueella voi olla yksi tai useampi ydinalue sekä lisääntymis- ja levähdyspaikka. Ydinalueita liito-orava käyttää eniten, minkä vuoksi niissä näkyy runsaasti papanoita. Lisääntymis- ja levähdyspaikka käsittää pesäpaikan sekä suojaa ja ravintoa tarjoavat puut sen läheisyydessä.

Liito-oravan kulkuyhteyksinä voivat toimia varttuneiden metsien lisäksi nuoremmat metsät, kunhan puiden latvus yltää yli 10 metriin ja ne ovat riittävän lähellä toisiaan. Liito-orava voi liittää keskimäärin 20–30 m leveiden aukeiden yli, mutta sopivissa olosuhteissa huomattavasti pidemmätkin liitomatkat ovat mahdollisia.

2 Menetelmät

2.1 Lähtötiedot

Selvityksen lähtötietoina käytettiin Suomen Lajitietokeskuksen havaintojärjestelmän aineistoja, aiempia liito-oravakartoituksia, Lempäälän kunnan tietoja sekä alueen peruskarttoja ja ilmakuvia. Liito-oravalle soveltuvia elinympäristöjä ja kulkuyhteyksiä soveltuvia ekologisia käytäviä arvioitiin etukäteen kartta- ja ilmakuvatarkastelulla. Suomen Lajitietokeskuksen havaintojärjestelmän liito-oravahavainnot selvitysalueelta ja sen läheisyydestä tarkastettiin 10.4.2025.

2.2 Maastotarkastelu

Liito-oravaselvityksen maastotyöt tehtiin 10.4.2025. Selvitys on laadittu viranomaisohjeistuksen (Nieminen, 2017) mukaisesti papanakartoitusmenetelmällä. Liito-oravan esiintyminen alueelle pyrittiin todentamaan etsimällä liito-oravan ulostepapanoita lajin ruokailu- ja pesäpaikoiksi sopivien puiden ja puuryhmien tyviltä. Samalla kartoitettiin pesäpaikoiksi soveltuvia risupesiä, pönttöjä ja kolopuita sekä havainnoitiin yleisesti alueen rakennepiirteitä ja liito-oravalle soveltuvia kulkuyhteyksiä.

2.3 Epävarmuustekijät

Selvitys on tehty viranomaisohjeistuksen mukaisesti liito-oravakartoitukseen soveltuvana ajankohtana huhtikuun alkupuoliskolla. Selvityspäivän ajoituksessa huomioitiin kevään eteneminen. Selvityspäivänä 10.4.2025 sää oli aurinkoinen ja lämpötila oli 0 °C. Lunta ei ollut maassa. Puissa ei ollut lehtiä eikä kasvillisuus ollut vielä puhjennut puiden tyvillä, joten liito-oravan papanoiden ja mahdollisten pesäpaikkojen havainnointi oli vaivatonta.

Selvitykseen oli käytettävissä riittävästi aikaa suhteessa selvitysalueen kokoon, joten selvitysaluealue voitiin inventoida riittävällä tarkkuudella. Kartoitustulokset ilmentävät kuitenkin hetkellistä luonnon tilaa, joten kaikkiin selvityksiin sisältyy luonnossa esiintyvään vuotuisen vaihteluun liittyviä epävarmuustekijöitä. Kokonaisuutena selvitys arvioidaan kuitenkin alueen maankäytön suunnittelun kannalta riittäviksi.

3 Tulokset

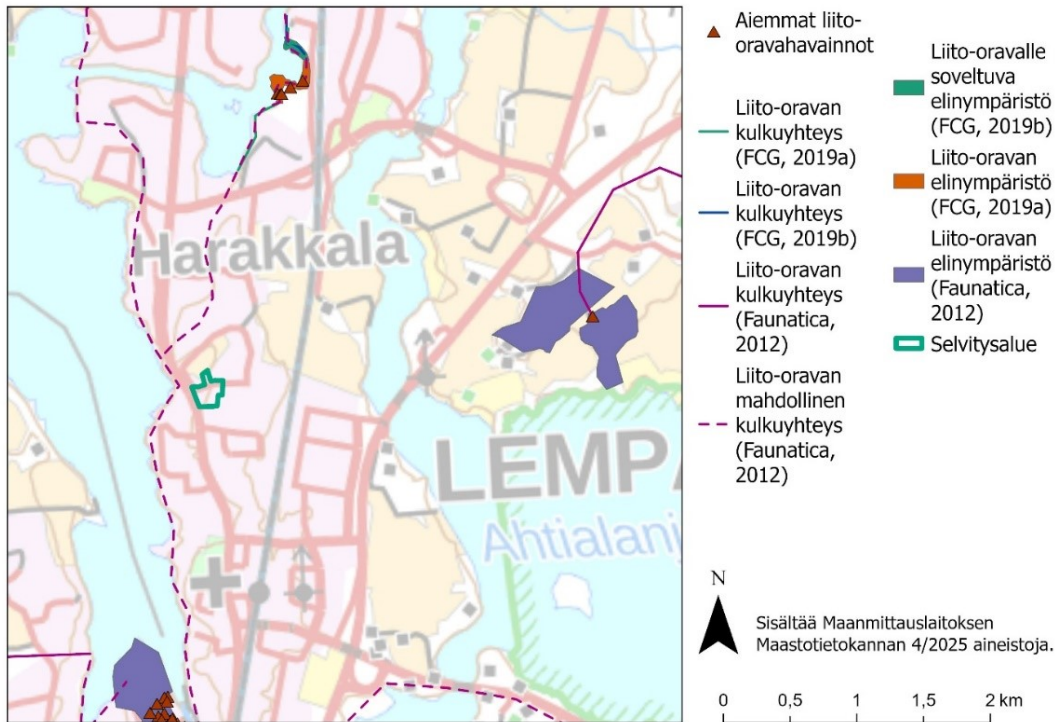
3.1 Lähtötiedot

Aiemmat liito-oravahavainnot

Lempäälän kunnan ympäristönsuojelun tiedossa ei ole selvitysalueella aiemmin tehtyjä liito-oravahavaintoja. Lähimmät Suomen Lajitietokeskuksen (4/2025) havaintojärjestelmään tallennetut liito-oravahavainnot ovat selvitysalueelta noin 1,1 km pohjoiseen (2019), noin 1,2 km etelään (2012) ja noin 1,5 km itään (2012).

Aiemmin tehdyt liito-oravakartoitukset

Lempäälän kunnan ympäristönsuojelun tiedossa ei ole, että selvitysalueella olisi aiemmin tehty liito-oravakartoituksia. Lempäälän liito-oravakartoituksessa (Faunatica Oy, 2012) lähimmät liito-oravahavainnot ovat noin 1,2 km etelään ja noin 1,5 km itään. Selvityksessä on arvioitu, että Kirkkojärven itärannassa voi kulkea liito-oravan kulkuyhteys, joka haarautuu noin 140 m selvitysalueen pohjoispuolella kohti Majauslahden itärantaa. Kirkkojärven itärannalla mahdollinen kulkuyhteys kulkee noin 90 m etäisyydellä selvitysalueesta. Ehtookodon asemakaava-alueen liito-oravaselvityksessä (FCG Suunnittelu ja tekniikka Oy, 2019a) havaittiin liito-oravan elinympäristö noin 1,1 km selvitysalueen pohjoispuolella ja liito-oravan kulkuyhteys Majauslahden itärannalla.

Kuva 2. Aiemmissa selvityksissä tehdyt liito-oravahavainnot, todetut ja soveltuvat elinympäristöt sekä todetut ja mahdolliset kulkuyhteydet.

3.2 Maastohavainnot

Rypyntie

Rypyntie on Tampereentien suuntaisesti kulkeva pinnoitetuttu väylä, jonka leveys on noin 12 m. Rypyntie 10:n kohdalla pinnoitettu osuus on tätä leveämpi. Rypyntie 8:n kohdalla on puurivistö Tampereentien jalkakäytävän ja Rypyntien välillä. Rypyntie 10:n kohdalla puuriviä ei ole. Puurivistön juurella ei havaittu liito-oravan papanoita.

Kuva 3. Vas. Rypyntie kuvattuna etelää kohti Rypyntie 10:n kohdalta. Oik. Rypyntietä ja Tampereentien jalkakäytävää kuvattuna pohjoista kohti Rypyntien 8:n kohdalta.

Rypyntie 8 – Helluntaiseurakunnan kiinteistö

Rypyntien puolella piha on sorapintainen. Rakennuksen pohjoispuolelta kulkee sorapintainen tie rakennuksen taakse. Rakennuksen eteläpuolella kasvaa lehtipuita yhtenäisesti koko kiinteistön leveydellä. Kiinteistön itäpuolinen takapiha on suurimmaksi osaksi sorapintainen, aivan rakennuksen vieressä on kapea nurmikaistale. Takapihalla piharakennus ja kontti.

Rypyntien 8:n piha-alueella puiden juurella ei havaittu liito-oravan papanoita, eikä puissa havaittu pönttöjä, risupesiä tai muita liito-oravan pesäpaikoiksi soveltuvia kohteita.

Kuva 4. Vas. Rakennuksen eteläpuolinen lehtipuukaistale. Oik. itäpuolinen takapiha.

Rypyntie 8:n takana on omalla kiinteistöllä (418-431-8-48) Helluntaiseurakunnan kallioalue, jota peittää ohut kasvillisuus-/karikekerros. Alue on pääosin avonaista. Suurimmaksi osaksi puusto on nuorta, mutta muutamia varttuneita koivuja, mäntyjä ja kuusia alueella kasvaa.

Kiinteistöllä 418-431-8-48 ei havaittu liito-oravan papanoita puiden juurilla. Kiinteistön koilliskulmassa on yksi varttunut koivu, jossa oli kolo. Muita liito-oravan pesäpaikaksi soveltuvia kohteita, kuten pönttöjä tai risupesiä, kiinteistöllä ei havaittu.

Kuva 5. Kallioaluetta kiinteistöllä 418-431-8-48.

Rypyntie 10 – Snadin kiinteistö

Rypyntien puolella piha on asfalttipinnoitteinen. Rypyntie 10 ja 8 välissä kasvaa varttuneita koivuja. Samoin Tarikantien puolella kasvaa puurivi. Snadin kiinteistön itäpuolella on pieni metsikkö, jossa kasvaa haapoja, tuomia, mäntyä sekä kuusia. Osa puista on varttuneita.

Haavoissa ei havaittu koloja. Yhdessä kuusessa oli risupesä. Puissa ei ollut muita liito-oravalle soveltuvia pesäpaikkoja. Puiden juurelta ei löytynyt liito-oravan papanoita.

Kuva 6. Pieni metsikkö Snadin kiinteistön itäpuolella.

Tarikantie

Tarikantiellä on puurivistöä molemmin puolin tietä. Puurivistö katkeaa tien pohjoispuolella Kalliopolku 2:n kohdalla. Tien vieressä olevien puiden juurelta ei löytynyt liito-oravan papanoita, eikä niissä ollut liito-oravan pesäpaikoiksi soveltuvia kohteita.

Kuva 7. Puurivistöä Tarikantien varrella.

Tarikantie 2

Pieni, metsittynyt autiotalon kiinteistö, jossa ei kasva varttuneita kuusia tai haapoja. Kiinteistöllä ei havaittu liito-oravan papanoita tai liito-oravan pesäpaikoiksi soveltuvia kohteita.

Kuva 8. Tarikantie 2:n kiinteistö.

Tarikantie 3

Metsittymässä oleva autiotalon kiinteistö. Tarikantien puolella kasvaa nuoria haapoja. Kiinteistön luoteisrajalla kasvaa suurikokoinen kuusi. Kiinteistöllä ei havaittu liito-oravan papanoita tai liito-oravan pesäpaikoiksi soveltuvia kohteita. Pellonlaidalla puustorivi katkeaa Kalliopolun kiinteistöjen kohdalla, joten siellä ei ole liito-oravalle soveltuvaa kulkuyhteyttä.

Kuva 9. Tarikantie 3:n kiinteistö. Punaisen rakennuksen takana näkyy suurikokoinen kuusi.

Kuva 10. Tarikantie 3:n kiinteistö pellon laidalta. Puustorivi katkeaa kuvassa taustalla näkyvien valkoisten rakennusten kohdalla.

Tarikantie 4

Yksityisomistuksessa oleva asuinkiinteistö. Kiinteistöllä kasvaa suurikokoinen kuusi, jossa on risupesä. Kuusen juurella ei kuitenkaan havaittu liito-oravan papanoita. Muuten kiinteistö on hoidettua puutarhamaista pihapiiriä.

Kuva 11. Tarikantie 4:n kiinteistö. Kuvan oikeassa laidassa näkyy kuusi, jossa oli risupesä.

4 Johtopäätökset

Kevään 2025 kartoituksessa selvitysalueelta löytyi muutama varttunut kuusi ja haapa sekä muutama risupesä ja yksi kolo. Liito-oravan papanoita tai muita merkkejä lajin esiintymisestä ei löytynyt. Myöskään aiempia havaintoja liito-oravan esiintymisestä selvitysalueella ei ole.

Maastohavaintojen ja käytössä olevien aiempien tietojen perusteella selvitysalueella ei sijaitse liito-oravan elinalueita, ydinalueita tai lisääntymis- ja levähdyspaikkoja, eikä lajille tärkeitä puustoisia kulkuyhteyksiä. Asemakaavan muutos ei siten hävitä tai heikennä liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikkoja tai vaikuta muulla tavoin epäedullisesti lajin elinympäristöihin, elinmahdollisuuksiin tai kulkuyhteyksiin.

5 Lähteet

Ahopelto, L., Lundgren, L. Kostiainen, A., Peltola, K., Laita, A., Mäkelä, A., Väänänen, M., Perätie, T. & Ruohomäki, A. 2021. Liito-oravan huomioiminen kaupunkisuunnittelussa – hyvien käytäntöjen opas. Metsähallitus.

Faunatica Oy. 2012. Lempäälän liito-oravaselvitys vuonna 2012.

FCG Suunnittelu ja tekniikka Oy. 2019a. Ehtookodon asemakaava-alueen liito-oravaselvitys.

FCG Suunnittelu ja tekniikka Oy. 2019b. Hollon radanoikaisu: Liito-oravaselvitys.

Hanski, I. 2016. Liito-orava. Biologia ja käyttäytyminen. Metsäkustannus Oy.

Hyvärinen, E., Juslén, A., Kemppainen, E., Uddström, A. & Liukko, U.-M. 2019. Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2019. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus.

Mäkelä, K. & Salo, P. 2021. Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi. Opas tekijälle, tilaajalle ja viranomaiselle. Suomen ympäristökeskuksen raportteja 47.

Nieminen, M. 2017. Liito-orava (*Pteromys volans* [Linnaeus 1758]). Julkaisussa: Nieminen, M. & Ahola, A. (toim). Euroopan unionin luontodirektiivin liitteen IV lajien (pl. lepakot) esittelyt. s. 48–55. Suomen Ympäristö 1/2017. Ympäristöministeriö.

Sulkava, R. 2024. Lisääntymis- ja levähdyspaikan määrittelyn laillisuusperusteet liito-oravakartoituksissa ja niiden tulosten tulkinnassa. Suomen luonnonsuojeluliito ry.

Suomen Lajitietokeskus. 2025. Liito-oravahavainnot. Havaintojärjestelmä. Haettu 10.4.2025.